

PRUTL OG ALDURSMARK

FLEIRI FARA AT DOYGGJA OG AT FÁA SKAÐA

Verður aldursmarkið at koyra prutl, lækkað, fer tað mest sannlíkt hava við sær, at fleiri fara at doyggja og at fáa skaða í ferðsluni, sigur Ráðið fyri Ferðslutrygd

Áki Bertholdsen

Verður aldursmarkið fyri at koyra prutl, lækkað, verður tað eitt afturstig fyri ferðslutrygdina.

Tað heldur Ráðið fyri Ferðslutrygd, RFF, nú Johan Dahl, landsstýrismaður í vinnumálum, hevur lagt uppskot fyri Løgtingið um at lækka aldursmarkið fyri at koyra prutl.

Ráðið fyri Ferðslutrygd mælir frá at aldursmarkið fyri at koyra prutl, verður lækkað.

– Verður tað lækkað, fer tað mest sannlíkt hava við sær, at fleiri fara at doyggja og at fáa skaða í ferðsluni, sigur Brynhild Høgnadóttir stjóri í RFF í eini viðmerking til ætlanina.

Ætlanin er, at hereftir skulu vit hava tvey sløg av prutlum. Lítil prutl eru tey, vanligu, vit kenna, og sum kunnu koyra 30 kilometrar um tíman. Har er aldursmarkið 16 ár í dag, men nú er ætlanin at lækka tað niður í 15 ár.

Men nú skal ein nýggjur bólkur av prutlum stovnst.

Tað er ein bólkur, ið ber heitið, stór prutl, og sum eru prutl, ið kunnu koyra 45 kilometrar um tíman.

Í dag krevst koyrikort til motorsúkklu til at koyra tey prutlini, men nú er ætlanin at lækka aldursmarkið niður í 16 ár.

Nógv størri vandi

Ráðið fyri Ferðslutrygd vísir á, at í Føroyum er ógvuliga avmarkað við Hagtølum og tí hava tey hildið seg til royndirnar, onnur hava gjørt.

Ráðið fyri Ferðslutrygd staðfestir, at vandin fyri at tann sum koyrir á prutli, doyrt, ella fær álvarsigan skaða, er sera stórus afturímóti teimum sum koyra onnur akfør.

– Hetta er serliga galdandi fyri smá prutl. Til dømis eru tey, sum koyra á lítlum prutli í 200 ferðir so stórum vanda sum tey, sum koyra í bili, og tey eru í 1.000 ferðir so stórum vanda sum tey, sum koyra í bussi.

Hetta vísa tøl í Svøríki, Noregi, Stórabretlandi og

Niðurlondum, sigur Ráðið fyri Ferðslutrygd.

RFF heldur, at verður aldursmark fyri at koyra lítið prutl, lækkað niður í 15 ár, er væl hugsandi, at fleiri 15 ára gomul fara at fáa sær prutl.

– Hetta kann mest sannlíkt hava við sær vøkstur í deyðum og skaddum í ferðsluni.

Í Danmark varð aldursmarkið lækkað niður í 15 ár í 1971, og her sást, at talið á 15 ára gomlum, sum finguskaða, vaks úr 100 til 150 um árið, upp í 600 til 800 um árið.

Ráðið fyri Ferðslutrygd ásannar, at hetta kann ikki flytast beinleiðis upp til okkara tíð.

Annars er vísir ein kanning, at talið á 15 ára gomlum, sum finguskaða, kundi væntast at hækka 335% og talið á 14 ára gomlum, sum finguskaða, kundi væntast at hækka 149%.

– Tí kundi væntast, at talið á deyðum og skaddum 15 ára gomlum tvífaldaðist, varð aldursmarkið lækkað niður í 15 ár.

Eisini er greitt í somu

kanning, at ein lækking av aldursmarki niður í 15 ár ikki hevur við sær fall í tali á deyðum 16 og 17 ára gomlum.

Her kann leggjast afturat, at hesi tølini hava elvt til, at aldursmarkið fyri at koyra prutl í Danmark, síðani er hækkað aftur til tað upprunaliga, nevniliga 16 ár fyri at koyra lítill prutl og annars 18 ár fyri at koyra stór prutl.

RFF vísir eisini á, at í 2002 varð aldursmarkið fyri at koyra prutl lí Eysturríki, lækkað úr 16 niður í 15 ár í Eysturríki. Hetta hevði við sær eina hækking úr 200 uppi 1600 persónsskaðar millum 15 ára gamlar prutlførarar.

Hetta svarar til royndirnar í Danmark í sjeytiárunum.

– Svøríki eru 15 ára gomul tey, sum hava flest vanlukkur á prutli, triggjar ferðir fleiri enn 16 og 17 ára gomul.

Verður hugt eftir talinum á skaddum og deyðum fyri hvønn koyrdan kilometur, er prutl tað vandamiklasta flutningstólið av øllum.

Ráðið fyri Ferðslutrygd

vísir eisini á, at danskar og aðrar útlenskar kanningar vísa, at koyriútbúgvingar tykjast at hava eina ávís, men avmarkaða effekt.

Hjá teimum, sum koyra prutl og motorsúkklu tykjast royndir at hava lítlan týdning.

– Tað er í høvuðsheitum aldurin -og ikki royndirnar- sum hava týdning fyri váðan hjá teimum, sum koyra prutl og motorsúkklu, sigur Ráðið fyri Ferðslutrygd.

Eingin veit

Ráðið Fyri Ferðslutrygd vísir á, at í Svøríki meta politikarar, at er koyriútbúgvingin góð, ber til at loyva 15 ára gomlum at koyra prutl.

– Tey sum granska í ferðslutrygd meta hinvegin, at tað er greitt, at eingin veit, hvussu ein slík útbúgving skal snikkast.

Væntandi verður kravt, at hon skal vera rímliga stutt og at hon skal mótvirka allar biologiskar, sálarfrøðiligar og sosialar faktorar som gera, at 15 ára gomul hava munandi størri váða.

– Eftirsum 15 ára gomul ikki eru liðugt ment at stýra kenslum og at reflektera yvir avleiðingar, er neyðugt at finna fram aðrar pedagogiskar strategiir fyri at fáa 15 ára gomul at bera seg rætt at á prutli.

– Svenskur ferðslutrygdargranskari metir ikki, at hesar eru tókar í dag. Tað snýr seg ikki um at læra seg at stýra, bremsa og fylgja skeltum. Tað snýr seg hinvegin um motivatiónina fyri at koyra trygt, at gera røtt val, tá tað kemur til ikki at tuna, at halda hámarksferðina, ikki at koyra rúsdrekkaavirkað, at nýta hjálm og so framvegis.

Ráðið fyri Ferðslutrygd er eisini ímóti at lækka aldursmarkið fyri at koyra stór prutl, niður í 16 ár.

RFF staðfestir í hesum sambandi, at í Niðurlondum meta granskarar, at verður aldursmarkið at koyra stór prutl, hækkað úr 16, upp í 18 ár, kundi tað fyrbyrgt 44 deyðum og 1650 sjúkrahúsinleggungum um árið.

aki@sosialurin.fo